

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.410.006.07.2021

Pan Artur Rolka
Burmistrz Paczkowa
Urząd Miejski w Paczkowie
Rynek 1, 48-370 Paczków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/083 – Realizacja zadań dotyczących odbioru nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych przez wybrane gminy województwa opolskiego

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu
ul. Krakowska 28, 45-075 Opole
T +48 77 449 70 00, F +48 77 449 70 44
lop@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Paczkowie, Rynek 1, 48-370 Paczków
Kierownik jednostki kontrolowanej	Artur Rolka, Burmistrz Paczkowa, od 8 grudnia 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy Urząd był prawidłowo przygotowany organizacyjnie do wykonywania zadań w zakresie gospodarki ściekowej, w odniesieniu do właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe? 2. Czy organ wykonawczy gminy prawidłowo egzekwował realizację obowiązków przez właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe oraz czy skutecznie monitorował częstotliwość ich opróżniania? 3. Czy organ wykonawczy gminy prawidłowo egzekwował realizację obowiązków przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości?
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2020 r. z wykorzystaniem dowodów powstałych przed lub po tym okresie
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Jarosław Pałęga, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/39/2021 z 15 kwietnia 2021 r.

(akta kontroli str. 1)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Kontrolowana jednostka była przygotowana do realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej, w odniesieniu do właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe. Burmistrz zapewnił przygotowanie i przedstawienie Radzie Miejskiej w Paczkowie wymaganych projektów uchwał, w szczególności w zakresie ustalenia górnych stawek opłat za opróżnianie zbiorników bezodpływowych oraz wprowadzających regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Paczków³ i regulamin dostarczania i odprowadzania ścieków. Wprawdzie dane wykazane w sprawozdaniach SG-01 *Statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna* za lata 2018-2020 były zgodne z danymi wynikającymi z prowadzonej w Urzędzie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, to stwierdzono jednak, że ewidencja ta była niekompletna.

Burmistrz nie podejmował skutecznych działań mających na celu egzekwowanie od właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe realizacji obowiązku comiesięcznego opróżniania zbiorników określonego w regulaminie utrzymania czystości i porządku oraz obowiązku określonego w art. 6 ust. 1 ustawy z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁴, tj. zawierania umów na wywóz nieczystości ciekłych. Wprawdzie w latach 2019-2020⁵ przeprowadzono 20 kontroli wykonywania ww. obowiązków, to jednak w 2018 r. nie zawarto żadnej umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych, a w latach 2019-2020 jedynie 47,2% i 54,8% właścicieli nieruchomości wykazanych w ewidencji zbiorników bezodpływowych zawarło taką umowę. Nie dochowano również należytej staranności w podejmowaniu działań mających na celu ograniczenie ryzyka nieuprawnionego wprowadzania nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych do środowiska, pomimo posiadania wiedzy o dużych dysproporcjach pomiędzy ilością dostarczonej wody, a ilością odprowadzonych ścieków - wskaźnik ilości odebranych ścieków w odniesieniu do ilości pobranej wody na obszarze wiejskim wyniósł jedynie 4,1% w 2018 r., 5,0% w 2019 r. oraz 10,6% w 2020 r. Na wyraźne różnice ilości sprzedanej wody oraz ilości ścieków - w wyniku przeprowadzonej kontroli - wskazywał również w 2018 r. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska. Problem niewielkiej ilości ścieków dowiezionych do oczyszczalni taborem asenizacyjnym w odniesieniu do liczby zbiorników bezodpływowych zidentyfikowano również w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Paczków na lata 2018-2022 z perspektywą do 2026 r. Pomimo tego Burmistrz nie organizował ich opróżniania na podstawie art. 6 ust. 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku oraz nie wydawał decyzji w tym zakresie na podstawie art. 6 ust. 7 tej ustawy. Pomimo posiadania informacji wskazujących na możliwość występowania nieszczelności zbiorników bezodpływowych nie korzystano też z możliwości współdziałania z organami nadzoru budowlanego. Dopuszczono również do prowadzenia działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych przez podmiot nieposiadający zezwolenia w tym zakresie.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: Gmina.

⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 888. Dalej: ustawa o utrzymaniu czystości i porządku.

⁵ W 2018 r. nie przeprowadzono żadnej kontroli w tym zakresie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne do wykonywania zadań w zakresie gospodarki ściekowej, w odniesieniu do właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe

Opis stanu faktycznego

1.1. Zakres i wykorzystanie gminnej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej

Na terenie Gminy Paczków liczba nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe w poszczególnych latach 2018-2020 wynosiła odpowiednio: 1 086; 1 099 i 1 202. Z urządzeń tych korzystało odpowiednio 4 959, 4 272 i 4 266 mieszkańców, co stanowiło 40,2%; 35,2% i 35,6% mieszkańców Gminy Paczków.

Łączne zużycie wody w Gminie wyniosło 392,1 tys. m³ w 2018 r., 387 tys. m³ w 2019 r. oraz 386,6 tys. m³ w 2020 r., z tego na cele bytowe zużyto odpowiednio 356,1 tys. m³; 352,1 tys. m³ oraz 354,9 tys. m³. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 7 053 mieszkańców w 2018 r., 7 383 w 2019 r. oraz 7 174 w 2020 r.⁷, a z przydomowych oczyszczalni ścieków odpowiednio 323, 496 i 548 mieszkańców Gminy. Ilość zebranych ścieków bytowych w latach 2018-2020 wyniosła: a/ z sieci kanalizacyjnej 258,6 tys. m³; 228,7 tys. m³ oraz 328 tys. m³; b/ ze zbiorników bezodpływowych 7 tys. m³; 8,2 tys. m³ oraz 6,9 tys. m³; c/ z przydomowych oczyszczalni ścieków 11,6 tys. m³; 17,9 tys. m³ oraz 19,7 tys. m³.

Ilość zużytej wody była wyższa od ilości wytworzonych nieczystości ciekłych o: 0,3 tys. m³ w 2018 r.; 97,3 tys. m³ w 2019 r. oraz o 78,9 tys. m³ w 2020 r. Ilość odebranych ścieków w odniesieniu do ilości pobranej wody w Gminie stanowiła⁸ odpowiednio 74,6% w 2018 r.; 67,3% w 2019 r. oraz 94,4% w 2020 r. Wskaźnik ten na obszarze wiejskim wyniósł natomiast 4,1% w 2018 r., 5,0% w 2019 r. oraz 10,6% w 2020 r.

(akta kontroli str. 474, 477, 501, 619)

1.2. Organizacja zadań w zakresie gospodarki ściekowej

Zadania dotyczące zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, zgodnie z regulaminem organizacyjnym Urzędu Miejskiego w Paczkowie⁹, należały do Wydziału Gospodarki Komunalnej i Inwestycji (§ 24).

(akta kontroli str. 5, 17, 34, 41, 46, 48-49, 55, 61, 63, 65, 68, 74)

Szczegółowe zadania dotyczące gospodarki ściekowej określono w zakresie obowiązków inspektora ds. ochrony środowiska, który zobowiązany był m.in. do: a/ prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz umów na wywóz nieczystości płynnych; b/ kontroli właścicieli nieruchomości w zakresie systematycznego opróżniania zbiorników bezodpływowych; c/ prowadzenia ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy; d/ udziału w akcjach porządkowych na terenie Gminy - kontroli przestrzegania ustawy o utrzymaniu czystości i porządku oraz Regulaminu utrzymania czystości i porządku

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Wg stanu na 31 grudnia.

⁸ Wg sprawozdań SG-01 *Statystyka gminy: gospodarka komunalna i mieszkaniowa* oraz sprawozdań M-06 o wodociągach, kanalizacji i wywozie nieczystości ciekłych gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych.

⁹ Regulamin organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem nr 9/2015 Burmistrza Gminy Paczków z 20 lutego 2015 r. zmieniony zarządzeniami: nr 37/2015 z 25 maja 2015 r.; nr 72/2015 z 31 grudnia 2015 r.; nr 33/2016 z 24 marca 2016 r.; nr 84/2017 z 3 listopada 2017 r.; nr 2/2018 z 3 stycznia 2018 r.; nr 57/2018 z 25 czerwca 2018 r.; nr 96/2018 z 22 listopada 2018 r.; nr 101/2018 z 21 grudnia 2018 r.; nr 111/2018 z 31 grudnia 2018 r.; nr 62/2019 z 15 kwietnia 2019 r.; nr 136/2019 z 19 listopada 2019 r.

na terenie Gminy Paczków; e/ wydawania zezwoleń w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych; f/ nadzoru nad systemem zaopatrzenia w wodę, odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków oraz kanalizacją deszczową; g/ współpracy z Zakładem Wodociągów i Kanalizacji w Paczkowie¹⁰ w zakresie realizacji zadań dotyczących zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków; h/ opiniowania proponowanych taryf za wodę oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.

Od 31 maja 2019 r. do prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych zobowiązany był również inny pracownik, również zajmujący stanowisko inspektora ds. ochrony środowiska.

(akta kontroli str. 75-79)

W latach 2018-2020 inspektorzy ds. ochrony środowiska nie uczestniczyli w szkoleniach o tematyce związanej z gospodarką wodno-ściekową. Zastępca Burmistrza wyjaśnił: *Pracownicy Urzędu oraz Straży Miejskiej mają zapewniony dostęp do aktualizowanego na bieżąco serwisu prawnego LEX. Zostaną również skierowani do udziału w szkoleniach prowadzonych przez firmy specjalistyczne.*

(akta kontroli str. 422-423, 616)

W ramach realizacji zadań związanych z gospodarką ściekową, inspektorom ds. ochrony środowiska zapewniono m.in. dostęp do danych zawartych w ewidencji gruntów, ewidencji ludności oraz do informacji posiadanych przez ZWiK w Paczkowie.

(akta kontroli str. 423, 500)

1.3. Akty prawa miejscowego dotyczące gospodarki ściekowej

Uchwałą nr XLVII/534/2014 Sejmiku Województwa Opolskiego z 28 października 2014 r. wyznaczona została aglomeracja „Paczków”, która obejmowała miejscowości Paczków, Kamienica oraz Kozielno. W aglomeracji funkcjonowała jedna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w Paczkowie przy ul. Moniuszki 17, a równoważna liczba mieszkańców tej aglomeracji wynosiła 10 122. Na podstawie uchwały nr XXVIII/218/2020 Rady Miejskiej w Paczkowie¹¹ z dnia 22 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Paczków, obszar aglomeracji został zmniejszony do miejscowości Paczków i Kozielno. Zmiana ta spowodowała zmniejszenie równoważnej liczby mieszkańców do 7 351. Treść ww. uchwały Rady Miejskiej została uzgodniona z Dyrektorem Zarządu Zlewni w Nysie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie¹² oraz z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Opolu¹³.

(akta kontroli str. 98-120)

Uchwałą nr XIII/82/2015 Rady Miejskiej z 1 października 2015 r. wprowadzono *Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Paczków*, który obowiązywał do 31 grudnia 2020 r. Regulamin ten odpowiadał wymogom określonym w art. 4 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku, w tym w zakresie określenia częstotliwości i sposobu pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz terenów przeznaczonych do użytku publicznego. W § 12 regulaminu wskazano, że właściciele nieruchomości zobowiązani są do: 1/ pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości w sposób systematyczny, nie dopuszczając do przepełnienia się urządzeń do gromadzenia nieczystości ciekłych, gwarantując zachowanie czystości i porządku na nieruchomości; 2/ opróżniania zbiorników bezodpływowych nie rzadziej niż raz

¹⁰ Dalej: ZWiK.

¹¹ Dalej: Rada Miejska.

¹² Postanowienie nr WR.ZZŚ.4.44032.8.2020.JP z 11 grudnia 2020 r.

¹³ Postanowienie nr WPN.600.200.2020.MG z 11 grudnia 2020 r.

w miesiącu z zastrzeżeniem pkt. 1; 3/ opróżniania z osadów lub innych odpadów zbiorników oczyszczalni przydomowych zgodnie z instrukcją eksploatacji.

Obowiązki w tym zakresie zostały określone również w obowiązującym od 1 stycznia 2021 r. *Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Paczków*, który wprowadzony został uchwałą nr XXVII/200/2020 Rady Miejskiej z 29 października 2020 r. Projekt ww. uchwały został pozytywnie zaopiniowany przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Nysie¹⁴.

(akta kontroli str. 126, 133, 139, 146, 152)

W okresie objętym kontrolą obowiązywał *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Paczków* wprowadzony: a/ uchwałą nr XXVII/228/2013 Rady Miejskiej w Paczkowie z 7 marca 2013 r.; b/ uchwałą nr II/19/2018 z 20 grudnia 2018 r.¹⁵ - na przyjętą uchwałę Wojewoda Opolski¹⁶ wniósł skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu, który stwierdził nieważność tej uchwały w całości¹⁷; c/ uchwałą nr XXVI/202/2020 Rady Miejskiej z 29 października 2020 r. ze zm.¹⁸ - przed podjęciem ww. uchwały, Rada Miejska przyjęła projekt regulaminu¹⁹ i przekazała go do zaopiniowania przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, który negatywnie zaopiniował przedłożony dokument²⁰; w przyjętym ostatecznie regulaminie uwzględnione zostały zmiany wynikające z uwag zgłoszonych przez ww. organ. Dokonana w listopadzie 2020 r. zmiana uchwały nr XXVI/202/2020 miała związek z informacją z Wydziału Prawnego i Nadzoru Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego o wszczęciu postępowania nadzorczego wobec tej uchwały, z uwagi na brak obligatoryjnego elementu, o którym mowa w art. 19 ust. 5 pkt 5 ustawy z 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków²¹.

(akta kontroli str. 153-209, 456, 464-472)

Uchwałą nr XI/67/2015 z 27 sierpnia 2015 r.²² Rada Miejska uchwaliła wysokość górnej stawki opłaty ponoszonej przez właścicieli nieruchomości za usługi dotyczące opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na poziomie 23,93 zł brutto za 1 m³. Uchwałą nr VII/62/2019 z 26 kwietnia 2019 r. stawkę tę podwyższono do 25,70 zł za 1 m³. Przed podjęciem ww. uchwały z 2019 r., jej projekt został omówiony w trakcie wspólnego posiedzenia Komisji Rewizyjnej, Komisji Rolnictwa, Ekologii i Gospodarki Terenami, Komisji Oświaty, Kultury, Sportu, Zdrowia i Spraw Socjalnych, Komisji Budżetu, Rozwoju Gospodarczego i Promocji oraz Komisji Skarg, Wniosków i Petycji Rady Miejskiej.

(akta kontroli str. 121-125, 480-497)

¹⁴ Zawiadomienie nr HK.071.27.2020.AM z 14 października 2020 r.

¹⁵ Projekt tego regulaminu - przyjęty uchwałą XLIX/402/2018 z 30 maja 2018 r. - został negatywnie zaopiniowany przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu - Postanowienie nr WR.RET.070.333.2018.MS z 5 września 2018 r.

¹⁶ PN-III.4131.5.20.2019.AR z 5 czerwca 2019 r.

¹⁷ I Sa/Op 325/19 z 30 października 2019 r.

¹⁸ Zmieniony uchwałą nr XXVII/215/2020 z 26 listopada 2020 r.

¹⁹ Uchwała XXI/174/2020 z 28 maja 2020 r.

²⁰ Pismo WR.RZT.71.9.2020.MŚ z 11 sierpnia 2020 r.

²¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 2028. Zawiadomienie nr PN.III.4131.1.108.2020.AR z 5 listopada 2020 r. dotyczące braku warunków technicznych określających możliwości dostępu do usług wodociągowo-kanalizacyjnych.

²² W sprawie ustalenia górnych stawek opłat za usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, którzy nie są obowiązani do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy oraz opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

Rada Miejska nie podjęła uchwały, o której mowa w art. 6 ust. 1a ustawy o utrzymaniu czystości i porządku, dotyczącej możliwości określenia innych niż opisana w ust. 1 tego artykułu umowa, sposobów dokumentowania wykonania obowiązków dotyczących pozbywania się nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami.

(akta kontroli str. 616)

Uchwałą nr II/12/2018 z 20 grudnia 2018 r. Rada Miejska przyjęła Program Ochrony Środowiska dla Gminy Paczków na lata 2018-2022 z perspektywą do 2026 r. Z dokumentu tego wynikało, że stopień zwodociągowania Gminy, na 31 grudnia 2016 r. wynosił 99,1%. Według stanu na 31 grudnia 2017 r. długość sieci wodociągowej wynosiła 71,6 km, liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania - 1 984, a ilość dostarczonej wody - 385,4 tys. m³. Stopień skanalizowania dla Gminy wynosił natomiast około 45,3%, długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej - 15,5 km, a liczba czynnych przyłączy kanalizacyjnych od budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania - 537. W 2017 r. siecią kanalizacyjną odprowadzono do oczyszczalni 288 000 m³ ścieków (bez wód opadowych i wód infiltracyjnych).

W programie tym wskazano również, że według ewidencji prowadzonej przez Urząd Miejski w Paczkowie na terenie Gminy funkcjonują 53 przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz 1 216 zbiorników bezodpływowych, a zgodnie z danymi ZWIK w Paczkowie w 2017 r. taborem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków w Paczkowie dowieziono jedynie 7 000 m³ ścieków. W tym zakresie stwierdzono, że dane te świadczą o nieszczelnych szambach lub/oraz o nielegalnym odprowadzaniu nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do środowiska. Wskazano też, że w przyszłości należy dążyć do dalszego rozwoju zbiorczego systemu kanalizacyjnego na terenie Gminy, a na obszarach nieskanalizowanych należy położyć nacisk na kontrolę stanu technicznego i częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

W analizie SWOT dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa wskazano: 1/ jako mocne strony - wysoki stopień zwodociągowania Gminy; realizację projektu pn. „Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie aglomeracji Paczków” oraz niską zawartość metali ciężkich w osadach ściekowych wytwarzanych w Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Paczkowie;

2/ jako słabe strony - niski stopień skanalizowania Gminy; niską gęstość zaludnienia obszarów nieskanalizowanych, która powoduje brak opłacalności ekonomicznej budowy sieci kanalizacyjnej oraz nieefektywne ekologicznie systemy gromadzenia ścieków sanitarnych na terenach nieskanalizowanych (zbiorniki bezodpływowe);

3/ jako szanse - możliwości pozyskania dofinansowania na realizację inwestycji z zakresu budowy kanalizacji oraz przyłączania budynków do sieci oraz wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa z zakresie właściwego postępowania ze ściekami i oszczędzania wody;

4/ jako zagrożenia - wysokie koszty utrzymania, rozbudowy i modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz nieszczelne szamba, jako jedno z głównych źródeł zagrożenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

(akta kontroli str. 263, 446-451)

Przyjęty uchwałą nr XXVIII/223/2020 Rady Miejskiej z 22 grudnia 2020 r. raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Paczków za lata 2018-2019, został przedłożony Zarządowi Powiatu Nyskiego²³, czym wypełniono obowiązek wynikający z art. 18 ust. 3 ustawy z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska²⁴. W świetle tego raportu zadanie kontroli przydomowych oczyszczalni

²³ Pismo GKil.6230.3.2020 z 30 grudnia 2020 r.

²⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, ze zm.

ścieków oraz zbiorników bezodpływowych wraz z częstotliwością opróżniania zostało zrealizowane (pracownicy Urzędu Miejskiego oraz Straży Miejskiej przeprowadzili w latach 2018-2019, 10 takich kontroli).

(akta kontroli str. 210-261)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność jednostki w zbadanym obszarze.

OBSZAR

2. Egzekwowanie realizacji obowiązków nałożonych na właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe oraz monitorowanie częstotliwości ich opróżniania

Opis stanu
faktycznego

2.1. Ewidencja zbiorników bezodpływowych

W kontrolowanej jednostce ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, prowadzona była w formie elektronicznej w arkuszu kalkulacyjnym Excel. Ewidencja ta zawierała wykaz nieruchomości wg stanu na dzień kontroli NIK oraz dane obejmujące liczbę zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków na koniec lat 2018-2020. Z ww. ewidencji wynikało, że na obszarze Gminy znajdowało się odpowiednio 1 086, 1 099 i 1 202 zbiorników bezodpływowych oraz 95, 79 i 61 przydomowych oczyszczalni ścieków. Poza numerem budynku w danej miejscowości oraz informacjami o sposobie zagospodarowania ścieków (zbiornik bezodpływowy lub przydomowa oczyszczalnia), ewidencja nie zawierała danych umożliwiających kontrolę częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Inspektor ds. ochrony środowiska wyjaśnił, że *ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków powstała w latach 2005-2006 i prowadzona była w programie Microsoft WORD, a następnie przerobiona do arkusza kalkulacyjnego EXCEL, w związku z czym nie ma możliwości udokumentowania dokładnej daty powstania ewidencji.*

(akta kontroli str. 333-339, 617, 619-620)

W wyniku porównania danych dotyczących nieruchomości ujętych w ewidencji zbiorników bezodpływowych z miejscowości Dziewiętlice, Unikowice i Wilamowa²⁵, z danymi ujętymi w ewidencji miejscowości, ulic i adresów, rejestrze wymiarowym dotyczącym wysokości opłat za gospodarowanie odpadami oraz wykazie umów na dostarczanie wody²⁶ stwierdzono, że ewidencja zbiorników była niekompletna, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 333-339, 346-420)

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że możliwość kontrolowania prawidłowości opróżniania zbiorników bezodpływowych zapewniona była na podstawie posiadanych indywidualnych zgłoszeń dokonanych przez właścicieli nieruchomości do prowadzonej w Urzędzie ewidencji.

(akta kontroli str. 618)

²⁵ Zgodnie z tą ewidencją w Dziewiętlicach znajdowało się 110 nieruchomości wyposażonych w zbiornik bezodpływowy, w Unikowicach – 63 takie nieruchomości, a w Wilamowej – 65 takich nieruchomości.

²⁶ Pozyskany ze ZWiK w Paczkowie.

Druk zgłoszenia zbiornika bezodpływowego oraz przydomowej oczyszczalni ścieków wraz z informacją o obowiązku jego wypełnienia został zamieszczony na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta²⁷. Druk ten dostępny był również u Sołtysów poszczególnych wsi Gminy oraz w Urzędzie Miejskim. Zgłoszenie obejmowało dane dotyczące właściciela nieruchomości, adresu, sposobu odprowadzania ścieków, pojemności zbiornika bezodpływowego i technologii jego wykonania, a także pojemności przydomowej oczyszczalni ścieków oraz jej typu.

(akta kontroli str. 477-479)

W latach 2018-2020, pracownicy Urzędu Miejskiego oraz Straży Miejskiej przeprowadzili 13 wspólnych kontroli na terenie nieruchomości niepodłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej. W trakcie kontroli nie stwierdzono przypadków braku wyposażenia takich nieruchomości w zbiornik bezodpływowy bądź przydomową oczyszczalnię ścieków.

W sprawie mechanizmów umożliwiających identyfikację nieruchomości, które nie zostały wyposażone w zbiorniki bezodpływowe Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że *pracownicy Urzędu dokonując kontroli posługują się posiadaną bazą danych i informacjami przedkładanymi przez właścicieli nieruchomości, tj. m.in. sprawozdaniami kwartalnymi firm opróżniających zbiorniki, złożonymi deklaracjami „śmieciowymi”, ewidencją numeracji budynków, ewidencją ludności oraz danymi o wielkości zużycia wody, będących w posiadaniu ZWiK w Paczkowie.*

(akta kontroli str. 618)

Dane dotyczące liczby zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków wykazane w sprawozdaniach SG-01 *Statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna* za lata 2018-2020 były zgodne z danymi wynikającymi z prowadzonej w Urzędzie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

(akta kontroli str. 265-302, 619)

2.2. Zawieranie i kontrola umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych

Urząd dysponował wykazem właścicieli nieruchomości, którzy zawarli umowę na opróżnianie zbiorników bezodpływowych. W latach 2018-2020 liczba takich umów wynosiła odpowiednio 0, 519 i 595, co stanowiło 0%, 47,2% i 54,8% nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe ujętych w prowadzonej w Urzędzie ewidencji.

(akta kontroli str. 340-345, 503)

W wyniku porównania rejestru zawartych umów, ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz wykazu zawartych umów na dostarczanie wody dla nieruchomości zlokalizowanych w miejscowości Dziewiętlice, Unikowice i Wilamowa stwierdzono, że część właścicieli nieruchomości nie zawarła umów na wywóz nieczystości ciekłych. Pomimo tego Burmistrz nie organizował opróżniania zbiorników bezodpływowych, na zasadach wynikających z art. 6 ust. 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 333-345, 428-434)

W latach 2018-2020 Burmistrz nie wydawał, na podstawie art. 6 ust. 7 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku, decyzji ustalających obowiązek uiszczania opłat za opróżnianie zbiorników bezodpływowych, wysokość i terminy uiszczania opłat

²⁷ <https://paczkow.bip.net.pl/?a=8374>,
<https://paczkow.pl/2278/ewidencja-zbiornikow-bezodplywowych-i-przydomowych-oczyszczalni.html>

<https://paczkow.pl/2278/ewidencja-zbiornikow-bezodplywowych-i-przydomowych-oczyszczalni.html>

oraz sposób i terminy udostępniania pojemników lub zbiorników bezodpływowych, w celu ich opróżnienia.

(akta kontroli str. 499)

W latach 2018-2020 pracownicy Urzędu i Straż Miejska przeprowadzili łącznie 20 kontroli²⁸, w ramach których weryfikowano posiadanie umów korzystania z usług w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych oraz dowodów uiszczania opłat za te usługi przez właścicieli nieruchomości. W trakcie tych kontroli właściciele 10 nieruchomości nie przedłożyli umowy w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych. Podczas kontroli stwierdzono również, że właściciele 14 nieruchomości nie posiadali dokumentów potwierdzających wywiązanie się z obowiązku określonego w § 12 pkt 2 *Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Paczków*, tj. opróżniania zbiorników bezodpływowych nie rzadziej niż raz w miesiącu. Spośród dziewięciu właścicieli takich nieruchomości, którzy w wyniku kontroli zostali wezwani do zawarcia umowy²⁹, jedynie pięciu wypełniło ten obowiązek (w pozostałych przypadkach na dzień kontroli NIK właściciele nieruchomości nie zawarli umowy w ww. zakresie, oraz nie podjęto innych działań w odniesieniu do ww. właścicieli nieruchomości).

(akta kontroli str. 531-532, 538-562)

Ponadto w trakcie kontroli NIK³⁰ przeprowadzono dodatkowo 18 kontroli na terenie miejscowości Wilamowa i Stary Paczków, podczas których 12 właścicieli nieruchomości nie okazało umów na wywóz nieczystości ciekłych, a 10 nie posiadało żadnych dokumentów potwierdzających ich wywóz. W związku ze stwierdzonymi brakami do osób tych skierowano wezwania do przedstawienia wymaganej umowy.

(akta kontroli str. 535-537)

2.3. Kontrola właścicieli nieruchomości w zakresie gromadzenia nieczystości ciekłych

Podczas 13 kontroli przeprowadzanych bezpośrednio u właścicieli nieruchomości przez pracownika Urzędu Miejskiego i Straż Miejską, sprawdzano również sposób gromadzenia nieczystości ciekłych. W wyniku tych kontroli w jednym przypadku stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gromadzenia takich nieczystości, tj. odprowadzanie ścieków do rowu melioracyjnego. W wyniku podjętych przez Urząd działań, właściciel nieruchomości zaprzestał ww. działalności i wybudował przydomową oczyszczalnię ścieków

(akta kontroli str. 531-532, 538-562)

W Urzędzie nie sporządzano planu kontroli w zakresie prawidłowości opróżniania zbiorników bezodpływowych. Zastępca Burmistrza wyjaśnił: *Przy wyborze nieruchomości do kontroli w zakresie wywozu ścieków nie kierowano się określonymi kryteriami. Nieruchomości typowano losowo lub przypadku konkretnych zgłoszeń mieszkańców o nieprawidłowościach z postępowaniem ze ściekami.*

W latach 2018-2020 w odpowiedzi na złożone przez mieszkańców zawiadomienia o potencjalnych nieprawidłowościach przeprowadzono dwie kontrole. Jedna z nich dotyczyła nieruchomości we Frydrychowie, której właściciel miał odprowadzać ścieki domowe i zwierzęce do znajdującego się przy granicy jego działki rowu melioracyjnego oraz nieprawidłowo składować obornik. Kontrola nie potwierdziła zarzutów sformułowanych przez skarżącego. Druga kontrola dotyczyła nieruchomości zlokalizowanej w Dziewiętlicach, której właściciel miał odprowadzać

²⁸ W tym siedem kontroli przeprowadziła samodzielnie Staż Miejska.

²⁹ W odniesieniu do jednego właściciela nieruchomości nie podjęto żadnych działań.

³⁰ W dniu 21 maja 2021 r.

ścieki na teren działki gminnej. Przeprowadzona w dniu 30 stycznia 2020 r. kontrola potwierdziła wystąpienie stanów nieprawidłowych, a w wyniku działań podjętych przez Urząd, właściciel nieruchomości wybudował przydomową oczyszczalnię ścieków.

(akta kontroli str. 532, 542-543, 621-627, 629)

W trakcie prowadzonych kontroli nie dokonywano prób szczelności zbiorników bezodpływowych oraz nie weryfikowano, czy właściciele nieruchomości posiadali dokumenty potwierdzające ich szczelność (np. protokołów z okresowych kontroli stanu technicznego).

(akta kontroli str. 531-532, 538-562)

Zgodnie z informacją przekazaną przez ZWiK w Paczkowie, w przypadku wszystkich 40 losowo wybranych nieruchomości z miejscowości Dziewiętlice (20 nieruchomości) oraz Wilamowej i Unikowic (po 10 nieruchomości) ilość dostarczonej wody była istotnie wyższa niż ilość odebranych ścieków. W przypadku 27 nieruchomości, ZWiK w Paczkowie nie odebrał żadnych ścieków w latach 2018-2020, pomimo że dostarczano do nich wodę.

(akta kontroli str. 611-612)

W trzech objętych kontrolą miejscowościach, zgodnie z przekazaną przez ZWiK informacją, ilość dostarczonej w latach 2018-2020 wody wynosiła w poszczególnych latach: a/ 15 187 m³, 15 652 m³, 16 300 m³ w Dziewiętlicach, przy czym ilość wywiezionych nieczystości wyniosła 230 m³, 345 m³ oraz 323 m³ (1,5%, 2% i 2,2% dostarczonej wody); b/ 7 773 m³, 8 386 m³, 8 498 m³ w Unikowicach, a ilość wywiezionych nieczystości 387 m³, 362 m³ oraz 314 m³ (5%, 4,3% i 3,7% dostarczonej wody); c/ 10 442 m³, 9 610 m³, 9 584 m³ w Wilamowej, a ilość wywiezionych nieczystości 354 m³, 363 m³ oraz 348 m³ (3,4%, 3,8% i 3,6% dostarczonej wody). Potencjalne nieodprowadzone ścieki³¹ z Dziewiętlic, Unikowic i Wilamowej w latach 2018-2020 wyniosły odpowiednio 32 997,3 m³; 17 259,9 m³ oraz 20 745,2 m³.

(akta kontroli str. 427, 611-612)

Burmistrz wyjaśnił, że w związku z trwającą kontrolą, spośród 40 ww. nieruchomości, dla których ZWiK w Paczkowie ustalił wielkość zużycia wody i odebranych ścieków, a następnie 27 maja 2021 r. przeprowadzona została kontrola odbiorów ścieków z sześciu nieruchomości wytypowanych pod względem największego zużycia wody. Kontrole te ujawniły m.in. dokonywanie przez właściciela nieruchomości zrzutu ścieków ze zbiornika do cieku wodnego oraz brak opróżniania zbiornika bezodpływowego przez wspólnotę mieszkaniową (ścieki przepompowywane były na przylegający do nieruchomości teren). W pozostałych przypadkach zostały okazane umowy na odbiór ścieków, jednak ich ilość nie bilansowała się z ilością zużytej wody. Tym samym zachodziło uzasadnione podejrzenie, że zbiorniki mogły być nieszczelne i część ścieków przedostaje się do gruntu. Żaden ze zbiorników bezodpływowych nie posiadał też przeglądu technicznego. W wyniku przeprowadzonych kontroli do właścicieli nieruchomości oraz zarządcy wspólnoty mieszkaniowej wystosowano wezwania do wyjaśnienia różnic w ilościach zużytej wody i odprowadzonych ścieków.

Burmistrz wskazał też, że różnice te mogły wiązać się z nieszczelnością zbiorników, gdyż duża ich ilość wybudowana została w okresie przedwojennym oraz powojennym i służyła do gromadzenia gnojowicy w istniejących w tym okresie gospodarstwach utrzymujących inwentarz żywy. Obecnie służą one do gromadzenia ścieków powstających w gospodarstwach domowych. Do dnia zakończenia kontroli

³¹ Obliczone jako ilość zużytej wody pomniejszonej o ilość wody bezpowrotnie zużytej (przyjęto wskaźnik w wysokości 30%) oraz pomniejszonej o ilość ścieków odprowadzonych.

NIK³² nie podjęto innych działań³³ w odniesieniu do ww. właścicieli nieruchomości, a do Urzędu nie wpłynęły wyjaśnienia właścicieli skontrolowanych nieruchomości.
(akta kontroli str. 590-608)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nierzetelne prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku, gminy prowadzą, w formie umożliwiającej przekazywanie informacji w postaci elektronicznej, ewidencję: 1/ zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej; 2/ przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej.

Poza numerem budynku w danej miejscowości oraz informacją o sposobie zagospodarowania ścieków (zbiornik bezodpływowy lub przydomowa oczyszczalnia), ewidencja nie zawierała innych danych umożliwiających kontrolę częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych, np. objętość zbiornika, liczba osób zamieszkujących nieruchomość, informację o zawarciu umowy na opróżnianie zbiornika. Ewidencja nie zawierała również danych dotyczących przydomowych oczyszczalni ścieków, umożliwiających określenie częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych.

(akta kontroli str. 333-339, 619-620)

Burmistrz wyjaśnił, że możliwość kontrolowania prawidłowości opróżniania zbiorników bezodpływowych i oczyszczalni przydomowych przewidziana jest w § 12 uchwały Rady Miejskiej w Paczkowie nr XXVI/200/2020 z 29 października 2020 r. w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Paczków. Ewidencja wprawdzie nie zawiera pojemności zbiorników bezodpływowych, jednak na podstawie posiadanych zgłoszeń dokonanych przez właścicieli nieruchomości do gminnej ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków złożone zostały 444 zgłoszenia. Dane wykorzystywane są podczas kontroli opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz w celu weryfikacji spełnienia obowiązku określonego w regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Paczków (opróżnianie zbiornika raz w miesiącu).

(akta kontroli str. 443, 618)

Ponadto w wyniku porównania nieruchomości ujętych w ewidencji zbiorników bezodpływowych w miejscowości Dziewiętlice, Unikowice i Wilamowa³⁴, z danymi dotyczącymi nieruchomości ujętymi w ewidencji miejscowości, ulic i adresów, rejestrze wymiarowym dotyczącym wysokości opłat za gospodarowanie odpadami oraz wykazie podpisanych umów na dostarczanie wody³⁵ stwierdzono, że ewidencja zbiorników bezodpływowych była niekompletna. Nie zawierała bowiem informacji o sposobie oczyszczania nieczystości bytowych w odniesieniu do: a/ 15 nieruchomości położonych w Unikowicach; b/ 19 nieruchomości położonych w Wilamowej; c/ 30 nieruchomości położonych w Dziewiętlicach.

(akta kontroli str. 333-420)

³² 17 czerwca 2021 r.

³³ Np. nie zawiadomiono o zaistniałych nieprawidłowościach organów nadzoru budowlanego i ochrony środowiska, nie wszczęto postępowań zmierzających do nałożenia kar.

³⁴ Zgodnie z ewidencją w Dziewiętlicach znajdowało się 110 nieruchomości wyposażonych w zbiornik bezodpływowy, w Unikowicach – 63 nieruchomości, a w Wilamowej – 65 nieruchomości.

³⁵ Przedstawionym przez ZWiK w Paczkowie.

Zastępca Burmistrza i Burmistrz wyjaśnili: *Ewidencję zbiorników bezodpływowych utworzono na podstawie zgłoszeń dokonywanych przez właścicieli nieruchomości oraz kontroli przeprowadzanych w latach wcześniejszych. Część nieruchomości o tej samej numeracji z podziałem na lokale mieszkalne posiada wspólny zbiornik. W ewidencji zostały ujęte zostały jako jeden budynek, bez podziału na lokal mieszkalny³⁶. Ponadto cztery budynki w Unikowicach, wyposażone są w jeden zbiornik bezodpływowy i należą do jednego właściciela. Gmina Paczków prowadzi kontrole wyposażenia nieruchomości w zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz częstotliwości i sposobu pozbywania się ścieków. Zebrany podczas kontroli materiał po uzupełnieniu i zweryfikowaniu ze stanem faktycznym w terenie umożliwi uaktualnienie ewidencji. Posiadana ewidencja zostanie zaktualizowana oraz rozbudowana o brakujące nieruchomości.*

(akta kontroli str. 590)

2. W odniesieniu do właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych zaniechano podjęcia działań mających na celu opróżnianie zbiorników bezodpływowych przez Gminę Paczków, wskazanych w art. 6 ust. 6 i 7 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku.

Zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku, gmina jest obowiązana zorganizować odbieranie odpadów komunalnych oraz opróżnianie zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych. W przypadku braku takiej umowy, Burmistrz wydaje z urzędu decyzję, w której stwierdza obowiązek uiszczenia opłaty za opróżnianie zbiorników bezodpływowych, ustalając jej wysokość z zastosowaniem stawek określonych w uchwale, terminy uiszczenia opłat oraz udostępniania zbiorników bezodpływowych w celu ich opróżnienia (art. 6 ust. 7 ustawy).

W wyniku porównania ewidencji zawartych umów na odprowadzanie ścieków z ewidencją zbiorników bezodpływowych oraz informacją pozyskaną ze ZWIK o zawartych umowach na doprowadzanie wody do nieruchomości w Unikowicach, Wilamowej i Dziewiętlicach stwierdzono, że 29 właścicieli nieruchomości w Unikowicach, 45 właścicieli nieruchomości w Wilamowej oraz 81 właścicieli nieruchomości w Dziewiętlicach³⁷ nie posiadało zawartych umów na wywóz nieczystości ciekłych.

(akta kontroli str. 333-345, 428-434, 636-643)

Z danych o szczegółowym zużyciu wody oraz ilości odprowadzonych ścieków dla 40 losowo wybranych nieruchomości z Unikowic, Wilamowej i Dziewiętlic wynikało, że w przypadku 22 nieruchomości zużycie wody w latach 2018-2020 wyniosło odpowiednio 2 305 m³, 2 231 m³ o 2 326 m³, a ich właściciele nie zawarli umowy na wywóz ścieków. Potencjalna ilość odprowadzonych ścieków, obliczona jako ilość wody zużytej pomniejszona o ilość wody bezpowrotnie zużytej, wyniosła w tym okresie 1613,5 m³, 1567,7 m³ i 1628,2 m³. Szacowana wysokość opłat z tego tytułu³⁸ wynosi odpowiednio 38,6 tys. zł, 38,7 tys. zł oraz 41,8 tys. zł Zgodnie z art. 6 ust. 11 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku opłaty wyliczone w decyzjach na wywóz zastępczy stanowią dochód budżetu gminy.

(akta kontroli str. 427, 611-612)

³⁶ Dotyczyło to ośmiu lokali mieszkalnych w Dziewiętlicach, które ujęto jako dwa budynki.

³⁷ Co stanowiło odpowiednio 46%, 69,2% i 73,6% nieruchomości znajdujących się w ewidencji zbiorników bezodpływowych.

³⁸ Wyliczona wg stawki 23,93 zł za 1 m³ w 2018 r. oraz wg stawki 25,70 zł za 1 m³. W 2019 r. z uwagi na zmianę stawki wprowadzoną uchwałą z 26 kwietnia 2019 r. wysokość opłat oszacowano dla połowy potencjalnych ścieków wg stawki 23,93 zł oraz dla połowy potencjalnych ścieków wg stawki 25,70 zł.

Zastępca Burmistrza wyjaśnił: *Podczas prowadzonych przez pracownika Urzędu Miejskiego w Paczkowie oraz Straż Miejską w Paczkowie kontroli, właściciele nieruchomości byli informowani o obowiązkach wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Straż Miejska w formie upomnień nakazywała zawieranie umów na odbiór nieczystości ciekłych oraz informowała o obowiązku posiadania dokumentów potwierdzających odbiór w postaci umów oraz faktur za wykonane usługi. Nie nakładano mandatów karnych oraz nie wydawano decyzji na wywóz zastępczy. Gmina podejmowała i kontynuuje działania mające na celu wyegzekwowanie od właścicieli nieruchomości obowiązków wynikających z przepisów ustawy oraz Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Paczków. Prowadzone kontrole i rekontrole zmierzają do wyegzekwowania obowiązków wynikających z przepisów prawa. Zgodnie z posiadanymi przez Gminę uprawnieniami, wobec osób uporczywie uchylających się od obowiązków, tj. zawarcia umów i opróżniania zbiorników, stosowane będą sankcje określone w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Podobnie ma się sytuacja ze zbiornikami, które budzą uzasadnione podejrzenie, że ich stan techniczny (są nieszczelne). W takich przypadkach Gmina dokonano powiadomienia Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego.*

(akta kontroli str. 616, 618)

3. Nie dochowano należytej staranności, w podejmowaniu działań mających na celu ograniczenie ryzyka nieuprawnionego wprowadzania nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych do środowiska, pomimo posiadania wiedzy o dużych dysproporcjach pomiędzy ilością dostarczonej wody, a ilością odprowadzonych ścieków.

W przyjętym przez Radę Miejską Programie Ochrony Środowiska wskazano m.in., że ilość ścieków odbieranych taborem asenizacyjnym, w odniesieniu do liczby zbiorników bezodpływowych, jest wartością zdecydowanie za niską świadcząca o nieszczelnych szambach lub/ oraz o nielegalnym odprowadzaniu nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do środowiska. Ponadto pismem z dnia 19 grudnia 2018 r. Zastępca Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska zwróciła się do Burmistrza Paczkowa o przeprowadzenie kontroli zbiorników bezodpływowych na terenie Gminy pod kątem częstotliwości ich opróżniania z uwagi na stwierdzone podczas kontroli w Zakładzie Wodociągów i Kanalizacji w Paczkowie wyraźne różnice ilości sprzedanej wody oraz ilości ścieków sprzedanych w 2017 r. W 2017 r. ilość sprzedanej wody wyniosła 385 456 m³, a ilość sprzedanych ścieków (ilość ścieków oczyszczonych odpływających z oczyszczalni) wyniosła 210 935 m³. Wskazano również na wyraźne różnice w poszczególnych miejscowościach, np. w miejscowości Kamienica ilość sprzedanej wody wyniosła 31 097 m³, ilość ścieków dostarczonych do oczyszczalni wyniosła jedynie 987 m³.

(akta kontroli str., 444, 633)

Pomimo tego, w latach 2019-2020³⁹ przeprowadzono jedynie 20 kontroli zbiorników bezodpływowych, którymi objęto jedynie 1,8% zbiorników bezodpływowych wykazanych w prowadzonej w Urzędzie ewidencji.

(akta kontroli str. 531-532, 562, 619)

Burmistrz wyjaśnił: *Ograniczenia kadrowe uniemożliwiały prowadzenie bieżącej kontroli właścicieli nieruchomości w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych. Duże braki kadrowe w Straży Miejskiej (brak chętnych do pracy mimo ogłaszanych naborów) oraz liczne absencje chorobowe powodowały brak*

³⁹ W 2018 r. nie przeprowadzono żadnej kontroli.

możliwości sprawowania nadzoru i kontroli wywozu ścieków. Ponadto 2020 r. był specyficzny i utrudniony jeśli chodzi o podejmowanie czynności kontrolnych przez zaistniałą sytuację epidemiologiczną.

(akta kontroli str. 629, 618)

Ponadto w latach 2018-2020 nie wzywano właścicieli nieruchomości do przedłożenia rachunków, w celu udokumentowania comiesięcznego opróżniania zbiorników bezodpływowych⁴⁰. Sposób realizacji tego obowiązku weryfikowany był jedynie podczas przeprowadzanych kontroli.

(akta kontroli str. 133, 531-532, 538-561)

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że podczas kontroli właściciele nieruchomości byli informowani o obowiązkach posiadania dokumentów potwierdzających odbiór w postaci umów oraz faktur za wykonane usługi, a prowadzone kontrole i rekontrole zmierzają do wyegzekwowania tych obowiązków. Wobec osób uporczywie uchylających się od obowiązków stosowane mają być sankcje określone w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku.

(akta kontroli str. 616-618)

4. Pomimo posiadania informacji wskazujących na możliwość występowania nieszczelności zbiorników bezodpływowych nie korzystano z przewidzianej w art. 84 ust. 1 pkt 4 oraz w art. 85 ustawy Prawo budowlane możliwości współdziałania z organami nadzoru budowlanego poprzez uzgadnianie w miarę potrzeb planów kontroli, prowadzenie wspólnych działań kontrolnych lub przekazywanie i wymianę informacji o wynikach kontroli.

W świetle art. 9u ust. 1 ustawy o czystości i porządku, burmistrz sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów tej ustawy. Zgodnie z art. 9u ust. 2 tej ustawy, do przeprowadzanych kontroli zastosowanie ma art. 379 i art. 380 ustawy Prawo ochrony środowiska. W myśl art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska, burmistrz sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym swoją właściwością, może upoważnić do wykonywania funkcji kontrolnych pracowników podległego mu urzędu lub funkcjonariuszy straży gminnych. Kontrolujący, wykonując kontrolę, jest uprawniony do: 1/ wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren nieruchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, a w godzinach od 6 do 22 – na pozostały teren; 2/ przeprowadzania badań lub wykonywania innych niezbędnych czynności kontrolnych; 3/ żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwanie osób w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego; 4/ żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli. Kierownik kontrolowanego podmiotu oraz kontrolowana osoba fizyczna obowiązani są umożliwić przeprowadzanie kontroli, a w szczególności dokonanie czynności, o których mowa w art. 379 ust. 3 tej ustawy.

Pomimo że w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Paczków wskazano, iż *ilość dowiezionych ścieków taborem asenizacyjnym jest zdecydowanie za niska w odniesieniu do liczby zbiorników bezodpływowych, co świadczy o ich nieszczelności lub/oraz o nielegalnym odprowadzaniu nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do środowiska*, to podczas przeprowadzonych kontroli właściciele nieruchomości, tj. 20 w latach 2019-2020 oraz 18 przeprowadzonych 21 maja

⁴⁰ Zgodnie z § 12 *Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Paczków*, właściciele nieruchomości obowiązani są do: 1/ pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości w sposób systematyczny, nie dopuszczając do przepelnienia się urządzeń do gromadzenia nieczystości ciekłych, gwarantując zachowanie czystości i porządku na nieruchomości; 2/ opróżniania zbiorników bezodpływowych nie rzadziej niż raz w miesiącu.

2021 r. nie oczekiwano np. przedłożenia dokumentów potwierdzających przeprowadzenie okresowych przeglądów technicznych zbiorników bezodpływowych, które mogłyby świadczyć o szczelności kontrolowanych zbiorników.

(akta kontroli str. 531-562)

Zastępca Burmistrza wyjaśnił: *Obowiązek przeglądu stanu technicznego zbiorników bezodpływowych wynika z przepisów ustawy Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r.⁴¹. Kontrola wykonywania tych obowiązków spoczywa na inspektoracie nadzoru budowlanego.*

(akta kontroli str. 629)

W odniesieniu do złożonych wyjaśnień, NIK podziela stanowisko Burmistrza, że obowiązek sprawdzenia stanu technicznego zbiorników bezodpływowych spoczywa na inspektorze nadzoru budowlanego. Niemniej jednak w ramach kontroli prowadzonej przez Gminę, brak jest przeciwwskazań, aby prosić w ich trakcie o okazanie takich dokumentów, w celu weryfikacji, czy kontrolowana budowla służąca ochronie środowiska jest technicznie sprawna. Ponadto należy zwrócić uwagę, że organem kontroli państwowej w świetle przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach jest również Burmistrz, odpowiedzialny za sprawowanie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów tej ustawy, a współdziałanie w tym zakresie z organami nadzoru budowlanego pozwoliłoby na ustalenie stanu technicznego zbiorników bezodpływowych.

OCENA CZĄSTKOWA

Prowadzona w Urzędzie ewidencja zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków była niekompletna i nie obejmowała części nieruchomości wyposażonych w takie urządzenia. Pomimo że kontrolowana jednostka zidentyfikowała istotne rozbieżności w ilości odbieranych taborom asenizacyjnym ścieków, w odniesieniu do liczby zbiorników bezodpływowych, a w wyniku przeprowadzonej kontroli, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska poinformował o znacznie większej ilości sprzedanej wody od ilości odebranych ścieków, to Burmistrz nie podjął skutecznych działań mających na celu ograniczenia ryzyka nieuprawnionego wprowadzania ścieków do środowiska. Zaniechał też organizowania opróżniania zbiorników bezodpływowych w odniesieniu do właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umowy na wywóz nieczystości ciekłych oraz wydawania decyzji o zastępczym wywozie nieczystości.

3. Egzekwowanie prawidłowej realizacji obowiązków przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości

Opis stanu faktycznego

Uchwałą Nr XLV/321/2010 z dnia 29 kwietnia 2010 r.⁴² Rada Miejska w Paczkowie określiła m.in. wymagania, jakie powinni spełniać przedsiębiorcy ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie Gminy. W uchwale tej wskazano m.in. wymagania dotyczące: bazy transportowej, pojazdów samochodowych do opróżniania zbiorników bezodpływowych, miejsc przekazywania nieczystości ciekłych, prowadzenia ewidencji zawartych umów i ilości wywiezionych nieczystości - oddzielnie dla każdego właściciela nieruchomości. Postanowienia zawarte w uchwale były zgodne z przepisami rozporządzenia Ministra Środowiska

⁴¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, ze zm.

⁴² Dz. Urz. Woj. Opolskiego Nr 59, poz. 792.

z dnia 30 grudnia 2005 r. w sprawie szczegółowego sposobu określania wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia⁴³.

(akta kontroli str. 452-455)

Burmistrz prowadził ewidencję udzielonych i cofniętych zezwoleń w formie elektronicznej, co było zgodne z art. 7 ust. 6b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku. W latach 2018-2020 trzech przedsiębiorców posiadało zezwolenie na działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych na terenie Gminy (Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Paczkowie, TOI TOI Polska Sp. z o.o. oraz WC Serwis Sp. z o.o. Spółka Komandytowa).

Wzór wniosku o wydanie zezwolenia zamieszczony został w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta w Paczkowie⁴⁴.

(akta kontroli str. 425, 473, 475-476, 500)

W okresie objętym kontrolą, w jednym przypadku przedsiębiorca zwrócił się z wnioskiem o wydanie zezwolenia na prowadzenie działalności polegającej na opróżnianiu zbiorników bezodpływowych. Wniosek ten złożony został 16 października 2020 r. w odpowiedzi na wezwanie Burmistrza Paczkowa w związku z prowadzeniem przez tego przedsiębiorcę działalności bez wymaganego zezwolenia, co ujawnione zostało podczas jednej z przeprowadzonych kontroli. Wniosek ten pozostawiony został bez rozpatrzenia, z uwagi na fakt, że nie zawierał niektórych wymaganych danych⁴⁵ i pomimo wezwania, nie został uzupełniony.

Ww. przedsiębiorca, 26 maja 2021 r. złożył kolejny wniosek⁴⁶, na podstawie którego 28 maja 2021 r. Burmistrz wydał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych. Decyzja ta zawierała elementy określone w art. 9 ust. 1 i ust. 1a ustawy o utrzymaniu czystości i porządku.

(akta kontroli str. 563-586)

W latach 2018-2020 nie dokonywano wykreśleń z rejestru przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych.

(akta kontroli str. 500)

Wszyscy przedsiębiorcy posiadający zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych złożyli sprawozdania kwartalne z prowadzonej działalności za okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2020 r. W okresie objętym kontrolą nie wpłynęły sprawozdania od podmiotów, które nie posiadały zezwolenia na prowadzenie takiej działalności.

(akta kontroli str. 513-515)

Sprawozdania zawierały informacje i wykazy wymagane art. 9o ust. 3 i 4 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku, a także zostały złożone w terminie określonym w art. 9o ust. 2 ww. ustawy. Poza sprawozdaniami ZWIK w Paczkowie składał comiesięczne wykazy nieruchomości, w których opróżniono zbiorniki bezodpływowe ze wskazaniem imienia i nazwiska właściciela nieruchomości/nazwy podmiotu, adresu oraz ilości odebranych ścieków.

(akta kontroli str. 513-530)

⁴³ Dz. U. z 2006 r. Nr 5, poz. 33 – obowiązujące do 6 kwietnia 2012 r.

⁴⁴ <https://paczkow.bip.net.pl/?a=3650>

⁴⁵ Obszaru wykonywanej działalności; określenia środków technicznych, jakimi dysponuje ubiegający się o zezwolenie na prowadzenie działalności objętej wnioskiem; informacji o technologiach stosowanych lub przewidzianych do stosowania przy świadczeniu usług w zakresie działalności objętej wnioskiem; proponowanych zabiegów z zakresu ochrony środowiska i ochrony sanitarnej planowane po zakończeniu działalności; określenia terminu podjęcia działalności objętej wnioskiem oraz zamierzonego czasu jej prowadzenia; potwierdzenia wniesienia opłaty skarbowej.

⁴⁶ Wniosek został złożony w odpowiedzi na wezwanie z 17 maja 2021 r., w którym Burmistrz poinformował o kolejnym przypadku świadczenia usług opróżniania zbiorników bezodpływowych na terenie Gminy bez wymaganego zezwolenia.

Z ww. sprawozdań wynikało, że łączna ilość odebranych do oczyszczenia ścieków z terenu Gminy, które przekazane zostały do stacji zlewnych w latach 2018-2020 wynosiła odpowiednio 7,01 tys. m³, 8,42 tys. m³ oraz 6,96 tys. m³. Ponadto do stacji zlewnej prowadzonej przez ZWiK przekazano ścieki spoza obszaru Gminy (odpowiednio 0,5 tys. m³, 0,65 tys. m³ oraz 0,64 tys. m³)⁴⁷. Liczba właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki, z których odbierano nieczystości ciekłe wynosiła w 2018 r. od 307 do 364, w 2019 r. od 391 do 436, a w 2020 r. od 322 do 370.

(akta kontroli str. 513-515)

W wyniku prowadzonej analizy sprawozdań nie stwierdzono nieprawidłowości. W konsekwencji Burmistrz nie wzywał przedsiębiorców do uzupełnienia lub poprawienia sprawozdania, jak też nie nakładał kar pieniężnych, o których mowa w art. 9xb ustawy o utrzymaniu czystości i porządku.

(akta kontroli str. 513-515)

W okresie objętym kontrolą nie były prowadzone kontrole przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Zastępca Burmistrza wyjaśnił: *Dwie firmy posiadające zezwolenie swoje siedziby mają poza terenem Gminy (Warszawa, Zabrze). ZWiK w Paczkowie, jako jednostka budżetowa pozostaje pod stałym nadzorem Urzędu Miejskiego w Paczkowie.*

(akta kontroli str. 500)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Pomimo posiadania udokumentowanej wiedzy o wykonywaniu przez Przedsiębiorstwo Transportowo Handlowo Usługowe Kazimierz Kendik działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie Gminy Paczków bez wymaganego zezwolenia udzielonego przez Burmistrza Paczkowa, zaniechano podjęcia działań zmierzających do poniesienia przez ten podmiot odpowiedzialności za popełnienie wykroczenia wskazanego w art. 10 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku. Świadczy to o ograniczonej rzetelności działań podejmowanych w kontrolowanej jednostce tym bardziej, że Straż Miejska w Paczkowie będąca organem uprawnionym do wnoszenia wniosków o ukaranie funkcjonowała w strukturze organizacyjnej Urzędu, a wiedzę o wykonywaniu działalności polegającej na opróżnianiu zbiorników bezodpływowych i transporcie nieczystości ciekłych uzyskano w trakcie czynności kontrolnych prowadzonych z udziałem strażników miejskich.

W wyniku przeprowadzonej w dniu 18 września 2019 r. kontroli w zakresie wykonywania przez właściciela nieruchomości położonej we Frydrychowie obowiązku pozbywania się nieczystości ciekłych gromadzonych w zbiornikach bezodpływowych, poprzez żądanie okazania umowy i dowodów opłacenia za te usługi stwierdzono, że opróżnianie zbiornika bezodpływowego oraz wywóz nieczystości z ww. nieruchomości wykonało Przedsiębiorstwo Transportowo Handlowo Usługowe Kazimierz Kendik, który nie posiadał zezwolenia Burmistrza Paczkowa na ten rodzaj działalności. Pomimo tego, wezwanie do złożenia wniosku o wydanie zezwolenia przez ten podmiot wysłano 21 września 2020 r. po potwierdzeniu prowadzenia tej działalności podczas kontroli dwóch nieruchomości we Frydrychowie w dniu 18 września 2020 r. Wprawdzie w dniu 16 października 2020 r. podmiot ten złożył do Burmistrza Paczkowa wnioski o wydanie zezwolenia na działalność polegającą na opróżnianiu zbiorników bezodpływowych, to jednak nie

⁴⁷ Ilość ścieków odebrana przez przedsiębiorców innych niż ZWiK w Paczkowie wyniosła odpowiednio 11,3 m³, 7 m³ i 5,2 m³.

został on uzupełniony o brakujące dane, pomimo prawidłowo doręczonego 26 października 2020 r. wezwania. Pismem z dnia 17 maja 2021 r. ponownie wezwano ww. podmiot do złożenia wniosku o wydanie zezwolenia z uwagi na kolejny potwierdzony przypadek nielegalnego świadczenia takich usług na terenie Gminy Paczków. W odpowiedzi na wniosek z 26 maja 2021 r. Burmistrz wydał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych w dniu 28 maja 2021 r. Do dnia kontroli NIK nie podjęto działań mających na celu skorzystanie z uprawnienia określonego w art. 10 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku.

(akta kontroli str. 532, 542, 563-586)

Burmistrz wyjaśnił: *Przy pierwszym przypadku stwierdzenia prowadzenia działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych w miejscowości Frydrychów, nie podjęto działań wobec tego przedsiębiorstwa, ponieważ uznano, że jest to jednorazowy wywóz z nieruchomości, a wcześniej nie była żadnych stwierdzonych przypadków świadczenia takich usług przez ww. firmę. Po stwierdzonym w 2020 r. kolejnym przypadku wykonywania działalności bez wymaganego zezwolenia zostało wszczęte postępowanie administracyjne, którego celem było wyegzekwowanie uzyskania zezwolenia na wykonywanie usług w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych. Ostatecznie ww. firma uzyskała zezwolenie. Chciałbym zaznaczyć, że na terenie gminy w latach 2018-2020 tylko trzy firmy posiadały zezwolenie na odbieranie ścieków, przy czym tylko jedna z nich, tj. ZWiK w Paczkowie opróżnia zbiorniki bezodpływowe, a pozostałych dwóch ogranicza się do opróżniania własnych przenośnych toalet. Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych wydawane są na wniosek przedsiębiorców. Brak wniosków od firm o zezwolenia, w drastyczny sposób ogranicza możliwości odbioru ścieków od właścicieli nieruchomości. Nie wyzwano (...) do złożenia sprawozdań w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych, ponieważ uznano, że są to jednorazowe wywozy ścieków, a w prowadzonym postępowaniu administracyjnym podjęto działania mające na celu uzyskania zezwolenia przez ww. firmę, która z mocy ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach będzie miała obowiązek składania sprawozdań kwartalnych.*

(akta kontroli str. 616, 629)

NIK nie podziela stanowiska przedstawionego w powyższych wyjaśnieniach. W wyniku zaniechania podjęcia skutecznych działań, podmiot nieposiadający zezwolenia prowadził działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych, co najmniej od 18 września 2019 r. do dnia uzyskania pozwolenia, tj. 21 maja 2021 r. Skutkować to mogło m.in. wywozem ścieków nieprzystosowanymi do tego pojazdami oraz pozbywaniem się zebranych ścieków przez ten podmiot bezpośrednio do środowiska. Zaznaczyć przy tym należy, że w świetle art. 10 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku, kto prowadzi działalność określoną w art. 7 bez wymaganego zezwolenia - podlega karze aresztu lub karze grzywny.

OCENA CZĄSTKOWA

Rada Gminy określiła wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia, a ewidencja przedsiębiorców, którzy uzyskali zezwolenie na wywóz nieczystości ciekłych była prowadzona rzetelnie. Wszystkie kwartalne sprawozdania przedsiębiorców zostały złożone w terminie 14 od zakończenia kwartału i zawierały elementy wymagane przepisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku. Stwierdzono jednak, iż Burmistrz nie podjął skutecznych mających na celu niezwłoczne zaprzestanie wywozu ścieków bytowych przez podmiot, który nie posiadał zezwolenia w tym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Zapewnienie rzetelnego prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków.
2. Podejmowanie skutecznych działań mających na celu ograniczenie ryzyka nieuprawnionego wprowadzania nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych do środowiska, m.in. poprzez systematyczne prowadzenie kontroli.
3. Podejmowanie działań mających na celu opróżnianie zbiorników bezodpływowych przez Gminę Paczków, wskazanych w art. 6 ust. 6 i ust. 7 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w odniesieniu do właścicieli nieruchomości nieposiadających umów na wywóz nieczystości ciekłych.
4. Skuteczne egzekwowanie obowiązku określonego w *Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Paczków* w zakresie comiesięcznego opróżniania zbiorników bezodpływowych.
5. Współdziałanie z organami nadzoru budowlanego poprzez uzgadnianie w miarę potrzeb planów kontroli, prowadzenie wspólnych działań kontrolnych lub przekazywanie i wymianę informacji o wynikach kontroli, w szczególności w przypadkach wskazujących na możliwość występowania nieszczelności zbiorników bezodpływowych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 30 czerwca 2021 r.

Kontroler
Jarosław Pałęga
główny specjalista kontroli
państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor

DIREKTOR
Delegatury NIK w Opolu
.....
podpis
Iwona Zyman

